

Дерій О. Ю., здобувачка вищої освіти
3-го освітньо-наукового рівня, освітня програма «Економіка»
Науковий керівник – **Маргасова В. Г.**, д.е.н., професор
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА В ОРІЄНТИРАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Концепція циркулярної економіки активно імплементується у національні економічні стратегії та інші програмні документи країн світу. Зокрема в Україні затверджено Національну економічну стратегію до 2030 р., якою визначено, що місією Стратегії є «...створення можливості для реалізації наявного географічного, ресурсного та людського потенціалу країни для забезпечення належного рівня добробуту, самореалізації, безпеки, прав та свобод кожного громадянина України через інноваційне випереджальне економічне зростання з урахуванням Цілей сталого розвитку та необхідності досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року» [1].

Досягнення цілей, які визначені Стратегією актуалізують питання розвитку економіки замкненого циклу, яка приходить на зміну лінійній моделі та передбачає розвиток на принципах Re:

- Reduce, скорочення використання ресурсів, активне ресурсозбереження та заміна вичерпаного палива альтернативними видами енергії та відновлювальними матеріалами;
- Reuse, максимально ефективно, повторно використовувати ресурси;
- Recycle, переробка, відновлення побічних продуктів та відходів та їх використання у якості вторинної сировини;
- Responsibility, відповідальність за прийняті рішення [2].

Тобто, циркулярна економіка може бути визначена як модель суспільно-економічного розвитку яка заснована на раціональному споживанні ресурсів усіх видів, використанні новітніх підходів до економічної діяльності, зниженні негативного впливу людської діяльності на довкілля та відповідальності за прийняті рішення.

Підписання Україною Угоди Україна – ЄС, орієнтує країну на прийняття та імплементування ряду Директив щодо захисту довкілля, які орієнтуються на досягнення наступних цілей сталого розвитку:

- чиста вода та належні санітарні умови;
- відновлювальна енергія;
- сталий розвиток міст та спільнот;
- відповідальне споживання;
- боротьба зі зміною клімату;
- збереження морських екосистем;
- збереження екосистем суші [3].

Сьогодні у світі активно йде впровадження парадигми розвитку економіки на засадах замкненого циклу. Ідею декарбонізації економіки активно впроваджують Китай та США. У Європейському Союзі прийнято План дій з циркулярної економіки, який включає заходи, що охоплюють весь життєвий цикл товару – від виробництва та споживання до утилізації. Пакет законодавчих ініціатив щодо циркулярної економіки включає законодавчі зміни щодо поводження з відходами, зокрема:

- загальний показник ЄС по утилізації 65% побутових відходів до 2030 року;
- загальний показник ЄС по утилізації 75% пакувальних відходів до 2030 року;
- прив'язка показника розміщення, для зменшення розміщення до максимум 10% побутових відходів до 2030 року;
- заборона на полігонах приймати не сортовані відходи;
- просування економічних інструментів з метою протидії утворенню звалищ;

- конкретні заходи щодо сприяння повторному використанню і стимулювання промислового виробництва – перетворення відходів однієї галузі в сировину іншої галузі;
- економічні стимули для виробників поставити екологічні продукти на ринку і створення та підтримка схем рециркуляції (наприклад, для упаковки, батареї, електричного і електронного устаткування, транспортних засобів).

Розвиватись у межах циркулярної економіки можливо за умов дотримання високих екологічних стандартів. Так уряди країн ЄС та національних держав поставили чіткі цілі щодо формування європейської екологічної політики в довгостроковій перспективі до 2050 р. Спеціальні дослідницькі програми, а також відповідне законодавство та фінансування підтримують цю політику. Такими цілями визначено захист, збереження та вдосконалення природних ресурсів ЄС, перетворення економіки ЄС на ресурсоефективну, зелену та конкурентну з низьким вмістом вуглецю, захист населення від екологічного тиску та загроз здоров'ю та добробуту [4].

Одним з інструментів завдяки якому запроваджується концепція циркулярної економіки є державні програмні документи, наприклад Національна стратегія поводження з відходами, яку було прийнято у 2017 р. і завдяки якій запроваджуються принципи циркулярної економіки в країні, що дозволить вирішити проблему дефіциту ресурсів, постійного зростання цін на енергоносії, дозволить уникнути імпортозалежності на стратегічні види сировини та матеріалів.

Не зважаючи на тривалість та трудомісткість переходу до циркулярної економіки, багато світових бізнесів активно просувають цю ідею та впроваджують її – 44% компаній з першої сотні списку Fortune Global обрали стратегію циркулярної економіки.

Переваги циркулярної економіки очевидні – скорочення витрат на сировину; розширення ринків збуту; зміна кон'юнктури на ринках; поява нових продуктів; готовність компаній до викликів сьогодення; створення конкурентних бізнес-моделей та ін.

Таким чином, впровадження концепції циркулярної економіки дає додаткові переваги при досягненні цілей сталого розвитку та розглядається як один з інструментів цього процесу. Економічні, соціальні та екологічні вигоди отримують всі суб'єкти життєдіяльності та учасники економічного процесу.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року. Постанова КМУ № 179 від 03.03.2021 // <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> .
2. Derii Z. Households role in the circular economy // *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, 2017, no.3, pp. 39–45.
3. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017 [Електронний ресурс] // – Режим доступу http://www.idss.org.ua/monografii/2017_SDGs_National_Report.pdf
4. Дерій Ж., Зосименко Т., Шадура-Никипорець Н. Імплементация сталого розвитку як ключовий принцип галузевого співробітництва Україна- ЄС// *Проблеми і перспективи економіки та управління: Науковий журнал*. – Чернігів: ЧНТУ, 2019. – № 4 (20). – С. 9-18.